Р Е Ш Е Н И Е
№ 2791

гр. София, 28.04.2014 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, **Второ отделение 24 състав,** в публично заседание на 14.04.2014 г. в следния състав:

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪДИЯ: Бранимира Митушева

при участието на секретаря Гергана Мартинова и при участието на прокурора Димитров, като разгледа дело номер **5259** по описа за **2013** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 203 – 207 от АПК във връзка с чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди /ЗОДОВ/.

Образувано е по искова молба на Е. А. К. от [населено място] срещу Столична община с искане за присъждане на обезщетение за причинени неимуществени вреди в размер на 1 500 /хиляда и петстотин/ лева по ЗОДОВ в резултат на незаконосъобразно бездействие.

В исковата молба се твърди, че ищцата е претърпяла неимуществени вреди в резултат на незаконосъобразни бездействия на кмета на Столична община и кмета на район „Т.“, изразяващи се в неизпълнение на задълженията им за осигуряване на достъпна жизнена и архитектурна среда по следните отворени за обществено ползване улици: ул. „проф. М. Г.“ – участък от [улица]до [улица]; [улица]– от ул. „проф. М. Г.“ до [улица]; [улица]; участък от [улица]до ул. „ген. И. К.“; [улица]– от [улица]до [улица]; [улица]– от ул. „ген. И. К.“ до [улица]. Възразява се, че съществуващата в момента среда се характеризира с липсата на пешеходни пространства и изпълнение на уличното платно върху естествена почвена покривка /земя/, насипи на инертни материали /дребен и едър камък/, отделни участъци от асфалтови остатъци /представляващи дупки и неравности извън обичайната представа/, замърсеност, както и недостатъчно улично осветление през тъмната част на денонощието. Ищцата твърди още, че е затруднено предвижването й с количката на детето, в целия район няма нито една детска площадка, както и в района има

бездомни кучета. В резултат на горното на ищцата са причинени вреди, изразяващи се в безпокойство, недоволство, раздразнение, гняв, тревога, срам и унижение. Претендира съда да се произнесе с решение, с което да осъди ответника да заплати сумата в размер на 1 500 лева, представляваща обезщетение за причинени неимуществени вреди за периода от месец октомври 2012 г. до месец май 2013 г., ведно със законната лихва върху тази сума от момента на предявяването на исковата молба до момента на ефективното плащане на присъдената сума, както и направените по делото разноски.

Ответникът – СТОЛИЧНА ОБЩИНА – редовно призован, в съдебно заседание не се представлява и не изразява становище по исковата молба. В приложено по делото писмено становище оспорва предявения иск и счита същият за неоснователен и недоказан.

Представителят на СОФИЙСКА ГРАДСКА ПРОКУРАТУРА счита предявения иск за основателен и доказан.

Съдът, след като обсъди доводите на страните и прецени събраните и приети по делото писмени доказателства, приема за установена следната фактическа обстановка:

Ищцата живее в жилищна сграда на [улица] от месец ноември 2010 г., заедно с приятеля си, който съгласно нотариален акт за покупко-продажба на недвижим имот № 119, том I, рег. № 8736, дело № 106/2010 г., е собственик на жилището на посочения адрес. В това жилище ищцата отглежда и малолетното си дете А. Г. Б., родено съгласно приложено по делото удостоверение за раждане на 02.10.2012 г.

От приетите по делото гласни доказателства, чрез разпита на свидетелите В. К. А. и Л. Й. К., живеещи на адреса на ищцата, се установя, че около жилищния блок няма никаква инфраструктура, няма изградена градска среда, като автобусната спирка е на 500-600 м. отдалечена от блока. Установява се също така, че улиците са на чакъл и пръст, без настилка, с ясно изразени ровове и трапове, като и липсват канализация, тротоари, детски площадки, градинки, няма среда за предвижване. Свидетелите заявяват още, че в района има къщи, в които се отглеждат кучета, крави и кози, както и има глутници от бездомни кучета. От свидетелските показания се установя още, че ищцата изпитва затруднения при разхождане на бебето си, наложило се е дори да си купи кола, за да изкарва бебето си и върши работа, както и има затруднения при упражняване на професията си – музикант. Посочва се, че тази среда създава негативни отношения в семейството, непрекъснато се натяква в каква среда живеят, както и приятелите вече отказват да идват на гости.

По искане на ищцата по делото е допусната и приета съдебно-техническа експертиза. От заключението на вещото лице се установява, че с решение № 45 по протокол № 24 от 30.03.2011г. и решение № 147 по протокол № 40 от 18.07.2002г. на СОС за[жк], където попадат улиците посочени от ищцата, е приета улична регулация, която обаче като цяло не е приложена, а само пред отделни урегулирани поземлени имоти, в които е реализирано ново строителство, има положен асфалт и оформени тротоари. Съгласно експертизата в квартала не е изградена нова канализационна мрежа, като такава е проектирана, но не е изпълнена, както и масово улиците са в много лошо състояние – или без настилка, или с остатъци от нагънат, напукан, пропаднал или разрушен стар асфалт, което ги е направило негодни за нормална експлоатация. Вещото лице е установило, че съществуващата улична мрежа на квартала не отговаря на законовите изисквания, като същата създава недопустими за урбанизираната

територия проблеми и затруднения при предвижването на пешеходци и автомобили. Констатирано е от вещото лице също така, че в квартала има значително количество бездомни кучета, крави, пасящи срещу четириетажни жилищни блокове, в дворовете на еднофамилните къщи се отглеждат кокошки и други домашни животни, а липсата на канализация затруднява отвеждането на отпадните от отглеждането на животните води и те се изливат директно на улицата. В заключението е посочено, че състоянието на ул. „ген. И. К.“ в указания участък не създава нормални условия за живот на живущите и за ползващите за предвижване по тази улица.

При така установените факти, съдът достигна до следните правни изводи:

По допустимостта на предявения иск:

С изменението на Закона за отговорността на държавата за вреди, причинени на граждани, направено с бр. 30 на ДВ от 11.04.2006г., когато е изменено заглавието на закона в ЗОДОВ, в чл. 1, ал. 1 е прието, че отговорността се носи както от държавата, така и от общините. По силата на посочения член към момента на увреждането общината носи отговорност за обезщетяване на вреди причинени от нейни длъжностни лица, причинени при или по повод извършването на административна дейност, които е следвало да се търсят по общия исков ред преди това. С приемането на посоченото изменение законодателят е предвидил специален ред за търсене на обезщетение за причинени такива вреди, а именно редът, уреден в ЗОДОВ. Доколкото ЗОДОВ е нов специален ред, настоящият състав намира, че е въпрос на избор на ищцата да прецени по кой ред ще търси вредите си – по общия или специалния. Горното е и във връзка с чл. 8, ал. 1 от ЗОДОВ, който дава възможност на ищеца да избере начина и реда – общия или специалния по ЗОДОВ за търсене на защита. В тази връзка е и определение № 83 от 26.10.2011г. на смесен петчленен състав на Върховен административен съд и Върховен касационен съд по дело № 71/2011г., с което при повдигнат спор за подсъдност по иск по ЗОДОВ между Софийски районен съд и Административен съд – София град, е прието, че компетентен да разгледа иска е Административен съд – София град. В процесния случай също така ищцата претендира вреди от незаконосъобразно бездействие на административен орган и иска установяване на това бездействие, както и неговата незаконосъобразност, и в тази връзка настоящият съдебен състав счита, че искът попада в хипотезата на чл. 204, ал. 4 от АПК и е допустим, като дали е налице бездействие и дали то е незаконосъобразно следва да се установи именно в това производство.

Налице е и активна процесуална легитимация на ищцата да води иска, тъй като за нея съществува правен интерес от това да иска обезвреда на евентуално причинени й вреди от бездействие на ответника, като освен това тя ангажира доказателства, че живее в района, за който твърди незаконосъобразното бездействие на ответника.

Съгласно разпоредбата на чл. 205 от АПК исковете за обезщетение за вреди се предявяват срещу юридическото лице, представлявано от органа, от чиито незаконосъобразен акт, действие или бездействие са причинени вредите. В конкретния случай ответник по иска е Столична община, която е юридическо лице съгласно чл. 14 от Закона за местното самоуправление и местната администрация.

По основателността на иска съдът намира, че същият разгледан по същество е основателен по следните съображения:

За да възникне правото на обезщетение по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ и за да бъде ангажирана отговорността на ответника е необходимо ищецът да докаже кумулативното осъществяване на следните елементи на фактическия състав:

настъпила вреда в правната сфера на ищеца, която включва реално причинени щети и пропуснати ползи, незаконосъобразно действие и/или бездействие на орган или длъжностно лице на държавата или общината, вредата трябва да е настъпила в резултат на незаконосъобразно действие или бездействие на орган или длъжностно лице на държавата, вредата да е настъпила при или по повод изпълнение на административна дейност и пряка и непосредствена причинна връзка между незаконосъобразното действие и бездействие и настъпилата вреда.

Законът за отговорността на държавата и общините за вреди доразвива принципа, че всеки дължи обезщетение за вредите, които е причинил виновно другиму, като създава облекчен ред за ангажиране на отговорността на държавата и общините за вредите причинени на нейните граждани от органите на администрацията при изпълнение на правно регламентирана административна дейност. В процесния случай, за да се ангажира тази отговорност по отношение на ответника Столична община, на основание чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ, следва да се установят елементи от фактическия състав на цитираната разпоредба – незаконните бездействия, извършвани от длъжностни лица на ответника, които са свързани с изпълнение на административна дейност, претърпяна от ищцата вреда и причинна връзка между незаконните бездействия и вредата. При липса на някой от елементите на посочения фактически състав не може да се реализира отговорността на държавата или общината по посочения ред.

Съгласно трайната съдебна практика, фактическо бездействие по смисъла на чл. 256 и чл. 257 АПК е налице, когато извършването на конкретно фактическо действие от административен орган е дължимо пряко от закона или друг нормативен акт. Съобразявайки цитираните разпоредби съдът намира, че в процесния случай е налице бездействие на кмета на Столична община по отношение на изпълнението на негови законово предвидени задължения. Това е така, тъй като съгласно разпоредбата на чл. 19, ал. 1, т. 2 от Закона за пътищата /ЗП/, общинските пътища се управляват от кметовете на съответните общини, като в чл. 23 от ЗП е предвидено, че правомощията на кметовете по управлението на общинските пътища се определят с наредба на общинския съвет. В чл. 11, ал. 1 от Закона за общинската собственост /ЗОбС/ е предвидено, че имоти и вещи - общинска собственост, се управляват в интерес на населението в общината съобразно разпоредбите на закона и с грижата на добър стопанин. Кметовете на съответните общини са и стопани на пътя, съгласно § 1, т. 1 от ДР на Наредба № 1 от 17.01.2001г. за организиране на движението по пътищата /Наредба № 1/, където е указано, че стопанин на пътя е собственикът или администрацията, която управлява пътя, в конкретния случай във връзка с цитираните по – горе разпоредби управлението на общинските пътища е поверено на кмета на Столична община към момента на настъпване на претендираната вреда. С оглед на това и във връзка с твърдяното бездействие по създаването на достъпна архитектурна и жизнена среда относно изпълнението на задължението за поддържане на пътищата, в настоящото производство безспорно се доказва наличието на бездействие от страна на ответника. Съгласно чл. 53, ал. 1, т. 6 от Наредба № 2 от 29.06.2004г. за планиране и проектиране на комуникационно-транспортните системи на урбанизираните територии /Наредба № 2/, елемент от улицата е и тротоарът, а съгласно чл. 80, ал. 3 от Закона за устройство на територията /ЗУТ/ не се допускат улици без тротоари в населени места с над 30 000 жители, каквото е Столична община. Във връзка с гореизложеното настоящият състав намира, че на кмета на Столична община е

вменено законовото задължение да управлява общинската собственост – в случая общинските пътища, ведно с прилежащите им тротоари, с грижата на добър стопанин и в интерес на населението на общината. Следва да се има предвид, че това задължение по управление включва и всички онези дейности, които са необходими, за да бъдат улиците /пътищата/ и тротоарите в такова добро състояние, че да са годни за нормалното им използване от всеки човек, със или без увреждане, който да може да ги ползва свободно и самостоятелно, включително и безпрепятствено при използването на детска количка.

От друга страна с Наредба № 4 от 01.07.2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания /Наредба № 4/ се определят изискванията при проектирането, изпълнението и поддържането на строежите /елементите на урбанизираната територия и на сградите и съоръженията/ за осигуряване на достъпна архитектурна среда за цялото население, като се отчитат и специфичните нужди на хората с намалена подвижност, в т.ч. на хората с увреждания /чл. 1, ал. 1/. Видно от посоченото целта на тази наредба е да се осигури при изпълнението и поддържането на елементите от урбанизираната територия /каквито са пътищата и тротоарите/ достъпна среда за цялото население, включително с отчитането на специфичните нужди на една уязвима група хора. Легалната дефиниция на понятието „достъпна среда“ е дадено в § 1, т. 2 от ДР на Наредба № 4, съгласно който „достъпна среда“ е среда в урбанизираните територии, сградите и съоръженията, която всеки човек с намалена подвижност, със или без увреждания може да ползва свободно и самостоятелно. Съгласно т. 3 на същия § 1 „достъпен маршрут в урбанизираните територии“ е пътят на придвижване, който всички хора могат да ползват свободно и самостоятелно и който свързва пешеходните пространства, кръстовищата, пешеходните пътеки, спирките на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници, елементите за преодоляване на различни нива, достъпните места за паркиране и елементите на обзавеждането на достъпната среда, а съгласно т. 5 от посочения § 1 „достъпен маршрут до сграда или съоръжение“ е достъпен маршрут от улици и пешеходни зони, спирки на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници, зони за качване и достъпни паркинги до достъпни входове на сгради за обществено обслужване, съоръжения или жилищни сгради. Смисълът на думите „свободно“ и „самостоятелно“ е използването на посочените среда и маршрут да не създават неудобства по-големи от обикновените. В процесния случай, от събраните по делото доказателства – писмени и гласни, включително изслушаната и неоспорена от страните съдебно-техническа експертиза, която съдът кредитира като компетентно и обективно изготвена, се установява, че в посочените части от описаните в исковата молба улици, липсва изцяло асфалтова покривка на пътя /същият е утъпкана земна маса, премесена с неголямо количество чакъл/ и/или тротоар с каквото и да е покритие, като на места по протежението на улиците има участъци с растителност, която е навлязла в обсега на улиците. Не се нуждае от доказване обстоятелството, че родител на малко дете изпитва неудобства по-големи от обикновените, за да се придвижва по „улици” без настилка, с дупки и без тротоар, преминавайки директно по пътно платно без каквото и да е покритие, където се движат МПС и по маршрути, които са единствени за достъп до спирките на масовия градски транспорт, към места за пазаруване, а и за придвижване с всяка друга цел. Противно на житейската логика е да се приеме, че

такова придвижване е свободно и самостоятелно /в този смисъл е и решение № 4630 от 03.04.2013г. на ВАС по адм. дело № 6799/2012г./.

От събраните по делото доказателства, в това число разпит на свидетели и изслушана съдебно-техническа експертиза, се установява също така, че подробен устройствен план, включително уличната регулация за района, е изработена и одобрена с решение № 45 по протокол № 24 от 30.03.2011г. и решение № 147 по протокол № 40 от 18.07.2002г. на Столичен общински съвет. В съответствие с цитираните решения уличната регулация за района е одобрена преди повече от 10 години, като до настоящия момент, видно от съдебно-техническата експертиза, и от събраните гласни доказателства, ответникът не е предприел фактическите действия по изпълнението на улиците и тротоарите във връзка с одобрената улична регулация, като по този начин е допуснал незаконосъобразно бездействие, а именно не е изпълнил задълженията си по поддържането и изграждането на общинските пътища и прилежащите им тротоари, както и не е изпълнил задължението си за осигуряване на достъпна архитектурна и жизнена среда и осигуряването на достъпни маршрути в урбанизираната територия в района, в който живее ищцата с оглед ползването им от цялото население. С оглед на това съдът намира, че по делото безспорно у установено бездействие на кмета на Столична община по отношение на задължението му да управлява общинските пътища, ведно с прилежащите им тротоари, като осигури същите да се намират в добро състояние. Това се потвърждава и от приетата Наредба за управление на общинските пътища на територията на Столична община, влезнала в сила от 25.03.2010г., в чийто чл. 27, ал. 1, т. 1 и т. 2 е предвидено задължение за кмета на Столична община да „организира, възлага и контролира дейностите, свързани с непосредственото изграждане, ремонт и поддържане на общинските пътища”, включително тротоарите към тях като част, елемент от улицата. Тази наредба е приета на основание чл. 23 от ЗП, и очертава обхвата на понятието управление на общински път залегнало в ЗП, като детайлно се посочват задълженията на кмета на Столична община. Като не е изпълнил законово предвиденото задължение по управление на общинския път, ведно с прилежащия му тротоар, кметът на Столична община е допуснал незаконосъобразно бездействие, в резултат, на което се твърдят причинени вреди.

Фактическият състав на чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ изисква незаконосъобразното бездействие да е допуснато при и по повод извършването на административна дейност. Административната дейност е тази, която се осъществява от органите на държавната власт във връзка с управлението на страната/общината и се характеризира с властнически правоотношения. Поради многообразието на дейности, извършвани от държавните органи и длъжности лица в различни сфери на управлението, не може да се даде едно общо определение коя дейност е административна или пък, че даден орган по определение осъществява само административна дейност. Административна дейност е всяка дейност

извършвана от административните органи или длъжностни лица, която е свързана със организирането, ръководството, възлагането, непосредственото извършване и контрола върху дейностите от обществен интерес и която се изразява и обективира чрез властнически волеизявление. За да е административна една дейност тя трябва да има властнически характер, като това е критерият, който разграничава административната дейност от всяка друга, като законът вменява на административните органи и длъжностните лица права и задължения, които са част от административната дейност. В конкретния случай настоящият състав намира, че дейността по управление на общинските пътища, включително тротоарите към тях, по своята същност представлява административна дейност, поради това, че е дейност в обществен интерес и има властнически характер в нейните компоненти така, както са очертани и в Наредбата на управлението на общинските пътища на територията на Столична община, а именно това е дейността по организирането, ръководенето, възлагането и контрола на дейностите по изграждането и ремонта на общински пътища и тротоарите към тях /в този смисъл са решение № 4630 от 03.04.2013г. на ВАС, постановено по адм. дело № 6799/2012г., и определение № 83 от 26.10.2011г. по адм. дело № 71 от 2011г. на смесен петчленен състав на ВКС и ВАС/. В тази връзка съдът намира, че в конкретния случай е налице първият елемент от фактическия състав на чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ - незаконосъобразно бездействие на кмета на Столична община по задължение, произтичащо от закон - чл. 11 от ЗОбС, допуснато при извършване на административната дейност по управлението на общинските пътища и изразяващо се в неизвършването на дейности по организирането, възлагането и контрола на ремонта на улиците и прилежащите им тротоари в [населено място], в частност в района, очертан от ищцата в исковата молба, както и изразяващо се в неосигуряването на управлението на общински пътища и тротоар в интерес на неселението и осигуряването на достъпна архитектурна и жизнена среда. Дейността по ремонта на улиците и тротоарите като част от общинските пътища, е административна такава, за която ответника е задължен по силата на закона и за която дейност същият събира данъци и такси, като характера на тази дейност като административна се потвърждава и от чл. 27 от Наредба за управлението на общинските пътища на територията на Столична община.

Настоящият съдебен състав намира също така, че причинените вреди на ищцата са пряка и непосредствена последица от това незаконосъобразното бездействие на ответника. Безспорно беше доказано по делото, че емоционалните вреди на ищеца са причинени от неремонтираните улици и тротоари, за които не са били взети необходимите мерки за изграждането/поправянето му. Следователно е налице бездействие на кмета на Столична община, изразяващо се в неизпълнение на законоустановеното задължение за управление на общинските пътища, включително тротоарите и ремонтирането им, което неправомерно поведение е в пряка причинна връзка

с настъпилите за ищцата вреди. Ето защо, съдът приема, че така предявеният иск се явява доказан по своето правно основание и следва да бъдат уважен, след като са налице всички материално-правни предпоставки по чл. 1 от ЗОДОВ – а именно незаконосъобразно бездействие и причинени вреди, които са пряка и непосредствена последица от бездействието.

По размера на претендираното обезщетение за причинени неимуществени вреди, като извърши преценка на основание чл. 52 от Закона за задълженията и договорите, съдът намира за справедливо обезщетение сумата в размер на 1 500 лева, като съобрази периода, в който ищцата е изпитвала ежедневно безпокойство, раздразнение, страх, тревога, срам и унижение, както и обстоятелството, че увреждането й има ежедневен характер. По отношение на претендираните лихви от момента на предявяване на иска, настоящият състав намира, че обезщетение за вреди, настъпили от незаконосъобразни бездействия на администрацията се присъжда, след като бъде установена тяхната противоправност. Следователно, административният орган изпада в забава от този момент, а не от началната дата на бездействието или от момента на предявяване на иска или от който и да е момент преди посочения. В този смисъл са и мотивите по т. 4 от Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2005 г. на ВКС по т. гр. дело № 3/2004 г. на ОСГК. Затова лихва върху присъденото обезщетение се дължи от датата на влизане в сила на настоящето решение, с което е установено противоправното бездействие на административния орган. Поради това законната лихва върху главницата следва да се присъди за периода от датата на влизане в сила на решението до окончателното изплащане на сумата.

Предвид изхода на спора и с оглед на направеното искане от процесуалния представител на ищцата за присъждане на направените по делото разноски, на основание чл. 10, ал. 3 от ЗОДОВ, настоящият състав намира, че следва ответникът да бъде осъден да заплати на ищцата сумата в размер на общо 215.10 лева, съгласно представен по делото списък на разноските по чл. 80 от ГПК.

Водим от горното Административен съд - София-град, 24-ти състав

Р Е Ш И:

ОСЪЖДА СТОЛИЧНА ОБЩИНА да заплати на Е. А. К. от [населено място] обезщетение в размер на 1 500 /хиляда и петстотин/ лева за претърпени неимуществени вреди, заедно със законната лихва, считано от момента на влизане в сила на настоящото решение до окончателното изплащане на сумата.

ОСЪЖДА СТОЛИЧНА ОБЩИНА да заплати на Е. А. К. от [населено място] сумата в размер на 215.10 /двеста и петнадесет лева и десет стотинки/ лева, представляваща разноски по делото.

Решението може да се обжалва с касационна жалба пред ВАС на РБ в 14-дневен срок от съобщението до страните за постановяването му.

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪДИЯ: